

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref
25/4381

Dato
07.10.2025

Høring – Endringer i personopplysningsloven – Aldersgrense for barns samtykke ved bruk av informasjonssamfunnstjenester (sosiale medier mv.)

1. Innledning

Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening, Norsk Journalistlag og Mediebedriftenes Landsforening viser til forslag om ny lov om aldersgrense for sosiale medier, og ønsker å knytte noen merknader til høringen.

Forslaget går ut på å heve aldersgrensen fra dagens 13 til 15 år for når barn selv kan samtykke til behandling av personopplysninger ved bruk av informasjonstjenester. Det foreslås videre at aldersgrensen skal gjelde ved behandling av personopplysninger om barn som er bosatt i Norge, uavhengig av hvor tjenestetilbyderen er etablert. Det overordnede målet med høringen er å styrke beskyttelsen av barns personvern ved bruk av det som i loven defineres som «informasjonstjenester».

Vårt hovedinnspill er at dette forslaget, hvis det blir vedtatt, ikke skal få konsekvenser for redaktørstyrte journalistiske mediers kontakt med unge kilder og unges tilgang til redaktørstyrt innhold.

Videre mener vi det er grunn til å stille spørsmål ved om unges ytringsfrihet og selvbestemmelsesrett er tilstrekkelig ivarettatt med dette forslaget.

2. Redaksjonelle mediers forhold til unge kilder og lesere

Mediene skal gjenspeile hele samfunnet. Kontakt med unge kilder er nødvendig for at denne delen av samfunnet blir representert i mediene. Å kunne ha kontakt med andre gjennom ulike

former for kommunikasjon, ta til seg informasjon fra mediene, og ytre seg er en del av barns ytringsfrihet som er beskyttet i Grunnloven §§ 100 og 104, EMK art 10 og FNs barnekonvensjon artikkel 12 og 13. I tillegg har barn medbestemmelsesrett etter barneloven § 31. Mediene har et selvstendig ansvar for å ivareta både ytringsfriheten og privatlivet til barn og unge i kontakt med unge kilder og brukere.

Når barn intervjues i mediene følger det av Vær Varsom-plakaten at mediene skal ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for omtalte barn. Det gjelder også når foresatte har gitt sitt samtykke til eksponering. Redaktørstyrte medier forpliktet til alltid å vurdere når det er behov for å innhente samtykke fra foresatte, og hvilke temaer og saker unge bør kunne ytre seg om, uavhengig av foresattes samtykke. Å legge vekt på barnets synspunkter i samsvar med alder og modenhet, er for øvrig i tråd med FNs barnekonvensjon artikkel 12, og den nye barneloven § 6-7 som departementet gjengir i høringsnotatet kap. 4.2. Vi vil understreke betydningen av at dette forslaget ikke griper inn i redaktørstyrte mediers eget ansvar på dette området.

3. Kommentarer til forslaget

- **Det må komme tydelig frem at forslaget ikke rammer redaktørstyrte mediers kontakt med unge kilder, brukere og lesere.**

Forslaget går ut på å endre personopplysningsloven § 5 slik at aldersgrensen til å gi samtykke ved bruk av informasjonstjenester heves fra 13 til 15 år.

En heving av aldersgrensen vil ikke gjelde overfor redaktørstyrte medier. Dette følger direkte av at den aktuelle bestemmelsen i personopplysningsloven ikke gjelder for journalistisk virksomhet, jf. personopplysningsloven § 3 og personvernforordningens artikkel 85.

Det må, etter vårt syn, ikke være noen tvil om at redaksjonelle medier ikke er omfattet, verken av bestemmelsen i personvernforordningen eller begrepet «informasjonssamfunnstjenester». Dette burde ha vært presisert i høringsnotatet kap. 3.1, der det heter at: «Begrepet informasjonssamfunnstjenester dekker et bredt spekter av internettbaserte tjenester med et variert innhold. I praksis omfattes mange av tjenestene som er vanlige blant barn, blant annet sosiale medier, spill, søkemaskiner, musikkjenester, kommunikasjonstjenester, videotjenester, nyhets- og andre informasjonssider og tjenester knyttet til ting (klokker, høyttalere, leker mv.) som er koblet til internett. Offentlige selvbetjeningsløsninger og andre offentlige nettbaserte tjenester anses derimot ikke som informasjonssamfunnstjenester, da disse ikke oppfyller vilkåret om å vanligvis ytes mot vederlag.» Verken her, eller i de videre henvisningene i notatets kapittel 4.3 og 5.1 er det slått fast at kravet ikke vil gjelde redaksjonelle mediers befatning med unge kilder, lesere eller brukere.

Redaktørrollen kan ikke sammenlignes med tjenestetilbydere. Tjenesteleverandører sitter kun på infrastrukturen eller kommunikasjonsfasilitetene. Deres funksjon er å være tekniske medhjelpere som transporterer ytringer. En redaktør er derimot den som tar avgjørelser om innholdet i mediet, eller deler av dette, jf. medieansvarsloven § 3 a). Dette gjør at for de norske redaktørstyrte journalistiske mediene (definert i lovens virkeområde i § 2) kommer særreguleringen i medieansvarsloven til anvendelse på redaksjonelt stoff (definert i lovens § 3 c)) i stedet for e-handelslovens bestemmelser.

En feiltolkning av denne aldersgrensen kan i praksis utgjør et ulovlig inngrep i barn og unges ytringsfrihet, og i redaktørstyrte mediers redaksjonelle frihet. For å unngå misforståelser på dette punktet må forholdet til redaksjonelle medier gjøres helt klart i det videre arbeidet.

- **Barn og unges medbestemmelsesrett og ytringsfrihet er mangelfullt utredet**

Vi mener det kan stilles spørsmål ved om barns selvbestemmelsesrett og ytringsfrihet er tilstrekkelig ivaretatt hvis man velger å heve aldersgrensen.

Selv om dette kravet ikke vil gjelde for redaktørstyrte medier, vil en heving av aldersgrensen få betydning for disse medienes mulighet til å nå unge lesere på de sosiale mediene som forutsetter et slikt samtykke. Derfor ønsker vi også å knytte noen kommentarer til heving av aldersgrensen. Vi gjentar her deler av våre merknader til forslag om aldersgrense for bruk av sosiale medier, ref. 25/2614, der vi har spilt inn følgende til Barne- og familiedepartementet:

«For redaktørstyrte medier er sosiale medier i mange tilfeller en viktig kanal for å nå unge brukere. Vi vet at ungdom bruker sosiale medier til å holde seg oppdatert på nyheter om hva som skjer i verden, og mange ungdommer (13 til 15 år) følger redaktørstyrte medier på disse plattformene. For alle som er på sosiale medier utgjør redaktørstyrte medier et nødvendig og viktig korrektiv til en strøm av ikke-redigert innhold. Å stenge barn og unge ute fra disse kanalene vil ha direkte konsekvenser for deres tilgang til redaktørstyrte nyheter og samfunnsdebatt.

Redaktørstyrte medier har en viktig - og stadig viktigere - rolle som motvekt til des- og feilinformasjon. Dette er fremhevet flere steder, både fra Ytringsfrihetskommisjonen (2022), i regjeringens strategi mot desinformasjon og strategi for ytringsfrihet. I sistnevnte strategi fremheves det at redaktørstyrte medier er viktigere for demokratiet enn noen gang og at «Ein sterk og uavhengig mediesektor er en viktig del av beredskapen mot forvrenging og manipulering av meningsdannelsen.»

Dersom vi ikke lykkes med å få flere unge til å bruke redaktørstyrte medier, kan det true vår evne til å opprettholde den sivile motstandskraften vi har i befolkningen i dag og, i ytterste konsekvens, demokratiet.

I en tid der norske medier har mistet store inntektskilder fra annonsemarkedet, og der personaliserte KI-assistenter kan oppsummere nyhetsbildet, er det et akutt behov for å sikre bedre rammevilkår for produksjon og publisering av journalistikk. Hvis dette forslaget går videre, er det enda viktigere å tilrettelegge for at mediene selv kan utvikle journalistikk og verktøy som gjør at de når unge brukere. Dette innebærer blant annet å føre en aktiv mediepolitikk som sikrer et mangfold av ansvarlige, redaktørstyrte medier. Vi mener dette må prioriteres høyt fra regjeringen.»

I høringsnotatet punkt 5.1 argumenterer departementet med at fordi aldersgrensen i personvernforordningen artikkel 8 (personopplysningsloven § 5) ikke fastsetter en aldersgrense for når barn kan ta i bruk informasjonssamfunnstjenester, men kun retter seg mot det avgrensede spørsmålet om fra hvilken alder barn selv har kompetanse til å samtykke til behandling av sine personopplysninger ved bruk av slike tjenester, kan departementet ikke se at aldersgrensen vil kunne stå i et problematisk forhold til ytrings- og informasjonsfrihet som følger av Grunnloven og EMK og retten til å delta i lek, fritidsaktiviteter, kulturliv og kunstnerisk

virksomhet som følger av barnekonvensjonen artikkel 31. Vi stiller spørsmål ved dette resonnementet. En heving av aldersgrensen utgjør et inngrep i barns rett til selv å akseptere vilkår som gjør at de kan delta på plattformer de kan ytre seg eller innhente informasjon. Dette utgjør et inngrep i ytringsfriheten. Vi mener en slik tilnærming viser at forslaget er mangelfullt utredet på dette punkt og bør utredes på nytt hvis man velger å gå videre med dette forslaget.

Med vennlig hilsen

Norsk Presseforbund
Kristine Foss
Jurist

Norsk Redaktørforening
Arne Jensen
seniorrådgiver

Norsk Journalistlag
Ina Lindahl Nyrud
advokat

Mediebedriftenes Landsforening
Randi S. Øgrey
administrerende direktør